

مدیر : ابن السری
احمد جودت

مؤسس : ابن السری
مصطفی نامق

آشیان

ادبی ، علمی ، سیاسی ، اجتماعی ، فنی ، اخلاقی ہفتہ لائق مجموعہ در
پنجشنبہ

ایکونجی جلد

نومرو ۱۷

برنجی سنہ

۱۳ ذی الحجہ ۱۳۳۶

۲۵ کانون اول ۱۳۲۴

مندرجات

شہال حسین سعادت	احتیاسات غالبہ انیس عونی
سقوط و قیام ح. سیرت	سراست شعر تحسین ناہید
مصابحہ ادبیہ جناب شہاب الدین	مینی مینی ینکم سعید حکمت
قادرین روحی (رومان)	جیل سامان

استانبول

محل ادارہ سی : جفل ارغلندہ ادارہ مخصوصہ

طبعہ احمد احسان

۱۳۲۴

مینی : مینی ینکە

ایکی باغچەیی آیران کەنیش ، دمیڤ پارمەقەلی قاپوینی ایتەدی . کوفەشم
ایکی قباد بربەردن زورلە آیریلەرق اقشامک سەین سەکوتنە قارشى مەید ب
غەجیرتی ایلە ایلرلەدی . حرم باغچەسەنک کەندینە کولەن یاشقانلری اراسەندە ،
ایلک آدینی آتەدی . قاپو ، آرقەسەندن یاواش یاواش ، یورغون بربا تەردی
ایلە قاپاندی . قنادلری بربەرنە تەماس ایدنچە اسنە یەرك یرلەینە اوتوردیلر .

سەلامق باغچەسى طرفنە باقدی . صیواسی دوکەش دیوارلرک طاشلری
آراسەندە کەندیلەینە بربەرسەن تەیش آرایان وحشی اوتلر ، روزکارک رخاوتلی
نەسەلرلە صانلانان یاشقانلر آرقەسەندە بطی اهتزازلەینی تەرم ایدیورلردی .
حرم باغچەسەنک آیقلری آلتەندە ازیلن یوصونلی طوپراقلەینە ، جاجا آتەش ،
توزلی طاشلەینە کوز کەزدیدرەدی . کوزینە کوزوکن طوپراقلە ، طاشلە ، کاغد
سوپروتیللری ، بزقیریتیللری ، یاپراق دوکو تیللری ایلە دولاش مەیطنک چەتتولری
چانلامش ، فسقیە یری بەستون قومەش اوقاق لاق ، بوباغچەلرک ماضیسینی کەندینە
حاضر لاتەدی .

اوج سەنە اول - حەدی پاشا وفات ایتەدن - آخابکیسەنک . بوقوناغە یکی
کوکى کیردیکى زمانلر کوزینک اوکەنە کەدی . اسکیدن انتظامیلە شەرت آلان
بوباغچە شەمدی بربەرا بە دوتەشیدى . آخابکیسی بونلرە اوغراشە مازدی . او ،
یالکەز اوداسەندە متنوع حقوق مەلەاتی آراسەندە تەدقیقاتە بوغولش ایدى .
ینکەسەنک ایسە پیانوسى ، زوجەنک مشغولیتلری آراسونەندە اوکا بردقیقە تەنفس
ویرمک ایچین ایتەدیکى زوزکەکلەری ایلە بورایە چیقەق هیچ خاطرینە بیلە
کەزدی .

پاشا مرحوم ایسە بوباغچە یەنە قەدرامک صرف ایتەشیدى . . . باغچوانلرک
اوداسەندن چیقەماز ، اونلرە بربەلکەدە چالیشیر ، اللەردن طوپراقلی مەقاصلر ،

کیرلی چاپەرلر دوشمزدی . تقاعد اولدقدن سوکره ایسه اوستندە براسکی کوملک
باغچه دن ایچری کیرمز اولمشیدی .

یاتاغه دوشدیکي زمانلر ، بعض بحرانلر دقیقه لرندە اوشاقلر قوللرینه
کیردک بومفلوج اختیاری سوروکلرلردی . چیه مایه جق قدر راحتلر اولدی
کونلرده ده ، باغچوانلری تنبیه ائده بولمق ایچین یانندن آیرمازدی . بو ائنه لرده
اغا بکیمی ایله (بدیده) نك دوکونلری اجرا ایدلش و بوده برادرینی زیارت
ایچین کلدیکي . دقیقه لرده بو باغچه نك کوزلرکلرندن استفاده ایتیشیدی . نهایت
اختیارک خسته لنی آغیرلاشدی . تیزی ایله دامادی باغچه نك انظامنی غائب
ایتدیرمه مکه چالیشیورلردی .

باشانک وفاتی باغچه لرك حیات انتظامیه سنی سوندیردی . باغچوانلر صاوومعه
اوشاقلرک برقسمنه اذن ویرلکه ، خلایقلرک فضلہ کوریلنلری آزاد ایدیلوب
چراق چیقارلمغه باشلادی . دقیقه دن اعتباراً چیچکلر صولمغه ، لاقلر قورومغه ،
اذاجلر صارارمغه یوزطوتدی . شو اولهن حیاتلر ، بوکنیج زوج وزوجه یه هیچ
تأثیرایتمه یوردی . اولره مشغولیت خصوصیه لری هیچ برشی دوشوندیردیموردی .
نهایت قوناغک بویالری ، دیوارلرک صیوه لری دوکلمکه ، یزلرنده یوصونلر
یاشقانلر کوزوکلمکه ، چیچکلر چالیلره تناسخ ایتکه باشلادی .

قوناغک قاپوسندە کی چاکه النی اوزاتدی . هیچ یرسس چیقما دی .
بستوننک اوجیله قوتلی برایکی ضربه ایندیردی . . . بر آزدوردی . . . مردیونلردن
یاواش یاواش دوکولن برترک شپیرتسی کنیدیسنک دویولدیغنی آکلاتدی .
برخلایق یاواشجه قاپوی آچدی . . . مسافری استقبال ایدرک چکیلیرکن یوقاریدن
قیوراق برسس :

— قیز ، کیم کادی . . . دیدی

— (محیب) بک ، افندم

— آ ، بیورسونلر . . .

برچفت مینی مینی آباغک مردیونلره دوعری ایلرله دیکی دویولدی .
کنیش ، سیاهرک مردیونلری آهسته آهسته چیقدی . مردیون باشنبده
قارشوسنه چیقان مینی مینی ینکه سنک - اووخ ، آنی بویله تلقیب ایله مشیدی -

كەندىسىنە اوزاتىدىغى اوقاجىق بىياض اللرى ، بىزدىن بىرە اويدى .. بىدە تىزىز
برقەققە قويى وىرەرك :

— چوق ىشا ..

دەيدى . سىياھ كوزلىرىنى شەتەلە آچەرق :

— چوقەندىر كوزو كدىكك يوق .. بىزلىرى اوتونىك غالبا ... مىن نە ايسە
يىلانچى ، ايل قىزى . فقط او ، قارەشك ، آخابكك ...

— يوق استغفراء ، تەلىكىمى بىلىرسىكىز . ھىسچ مىنى مىنى يىنكە خانىلار
اونوتىلىرمى ؟

— حەقىقتىن اولانچە ..

— يوق ! بىن دە اصل بو كې سىملىرى كىز ايچىن كلك ايسىتەمىورم يا بويە
قونوشە قونوشە يورويورلردى . بىزدىن بىرە سىرت و دىك بىز سىس ايشىلدى :
— اوت ، قانونىك ۲۴ نىچى مادەسىنك نقرە اخىرەسىنە نظراً ... (بىدە)
كولدى :

— بوسقۇردە بىلىم نە قانونىنە — اسمارىنە دە عىلم ايرىمىزكە — شرح يازمىقايە
اوغراشور

قورىدور دە بىر ايكى ادىم دەھا ايلرەلەدىلر .. بىر اودا قاپوسىنك ايرى ، سىياھ
طوپوزى بىدەنك اوقاق بىياض اللرى اراسىدە دوندى .. اودانك پىشانىلغى
كىندىنى كوستردى بىر يازىخانەنك اوزرىنى دولدىران بىر يىغىن كىتابلار اراسىدە
اىكىلەش كومولش ايرى بىر باش بىزدىن بىرە يىزدىن اوينادى . قاپويە توجە ايتىدى
قارەشنى كورر كورمىز :

— وای سىمىسىك (حىب) صفا كلك .

دەيە آياغە قالقدى . ايكى برادر قوجاقلاشدىلر و بىو كى :

— ھادى سىن ، دىيوردى ، يىنكەكلە ايچرىكى اودادە اوتور ، بىن دە كىيورم ،

شو يازدىغى مادە بى بىتەرە يەدە ...

(حىب) قانايەلر اوزرىنە آتەلمەش ، يىرلەرە دوكلەش . يازىخانەنك اوزرىنە
كومەلەش كىتابلەرە ، يازىخانەنك كىنارەندە اوقاق بىر جىغارە اسكىمەلەسى دولدىران

یازلمش مسوده‌لره برکوز کردیردرک ، ینکهنک کندینه اوزاتدینی قوله کیردرک

اودادن چیقدی . ینکھسی :

— مشغولیت پک زیاده

دیور و (محیب) ده کولیوردی .

قارشوکی اودانک لوش سکونتته داخل اولدیلر . کنیش ویوکسک پنجره‌لردن .
برینک پاننده کی اسکی قنابه‌یه آتیلدی . ینکھسی ده اتکلکنی طویلایه‌رق یاننه
اوتوردی . تحتله‌ری دوکلکه باشلامش ، کنیش آراقتلی قفسیدن ، اونلری
قوجاقلایان ، اسکیدن رنکی یشیل اولدینی زورله سچیان دمیر پارمقلقدن ،
پنجره‌لره قدر اوزانان وحشی ، دیکنلی چالیلره واونلرک آراسندن باغچه‌یه
باقدی . برایکی دقیقه دوشوندیلر . ینکھسی اونک اللرندن طوتدی :

— نه دیوردی . پدر بک ، والده خانم اییدرلر انشاء

— مخصوص کوزلر کزدن اوپرلر .

— نه‌لره مشغولسکزر ، یوقسه ینه مسیره‌لردن ، تیارولردن ، چالغیلردن

باش آله‌میورمیسکزر .

— اویله‌یا ، بزم کی ایشسر ، کوجسزلرک یاپه‌جنی نه‌درکه . . . دیور

کولیوردی .

(بدیده) اوافق برحرکتدن صوکره یرندن فیرلادی . (محیب) ک‌اللرینی
بیراقه‌رق ووداقلری آراسنده یاواش یاواش برقانتو ترنم ایده ایده پیانوسنک
باشنه کیتدی . . نوطه‌لری قارشدیر یوردی وبردانه‌سنی سچدک :

— ایشته ، دیوردی . . . یکی ، کوزدل برشرقی وار . . چاله‌یم‌ده دیکه‌یککزر

دها اللرینی طاشلر اوزرینه دوقوندیرمهدن :

— یووق ، اودورسون ، شوکچن کون پک بکندیکککزی سویله‌دیکککزر

قانتوی سویلمه‌یم . .

پارماقلر طاشلر اوزرنده هنوز کزیمکه باشلامشدی قاپو بردن بره آچیلدی .
قارمه قاریشیق ، صاچلری آلتنه دوکلش ، انتاریسنک یاقه‌سنده کی دوکمه چوزلمش ،
کوشه‌ین قوشاغی بلنک اوزرنده آشاغی یوقاری صاللانہ صاللانہ ، آیاغنده کی
ترلکار هر آدینده تحته اوزرنده نجیرتیلی صیحه‌لر چیقارته چیقارته حقوقشناس
ایچری کیردی .

— سىڭ پىيانو كىدن دە بېقىم ، دىيوردى ، شەمدى قار دە شەمك دە جاتى
صېقە جىقسىڭ ..

— بىن دە سىڭ ماددىلىرىكى ، بىلىمىمىڭ ئۆزلىرىنىڭ فېكىرلىرىنى دىكىلىك
دىكىلىك پاتلا يورم ... ھىم صنایىغى نەفسە نەدرىڭ كالا يە مازسىڭ كە
(مېھىب) سىكوتلە ، بەغۇت تېسىم ایدەرك ، بەغۇت فۇلەجە كۈلەرك بونلرى
دىكىلە يوردى .

— صنایىغى نەفسە دىدىكىڭ بىر طاقم اكلا شىلماز ، طاتسىز طوزسىز كۈرتىلەرلە
قۇما پاتلا تەقىمى در ؟

— ياسىڭ حقوق دىدىكىڭ دە قادىنلرى تەقىر ، اكالا يە مادىغىڭ اىنجە حىسلەرلە
استىزاسى در

(بىدىدە) نىڭ بوجوابىنە زوجى دايانەمدى . تېسىم ایدەرك :

— آھ ، بىم ، ذى شارلاتان ملكىم ، نەھىت بى ما ط ایتەك ھا !
دىيوروقار دە شەنە دوعىرى يوروىەرك :

— بىزم بو غۇزالىرمەز ، يوق آتیشمالىرمەز كۈلسىڭ ، ھا .. عائەلە لذتى
نە اولدىغى طامدىنىڭ اىچىن بونلرك قەدرىنى بىلەرمىسەڭ .. ھىم بىزم كوچك خانىمى
پاشا باباسى پىك نازلى ، بىراز شەمارچە بىيوتەش ..
بوكا (بىدىدە) تەھمىل ایدەمەدى . اياغە قالقەدى پىيانوسىنە طوتوندى . اللرى
زانغىر زانغىر تېتەرىيە تېتەرىيە :

— بىك افەندى ، دىيوردى ، سىز شەمارىق بىيۈمەش ، جەدى بىرتىبە
كۈرمەشكىز دە نە اولمش ... آناسىز بىرچوچق بوقەدر تىبە ایدىلە بىلەر .

دەھازىادە سۈيلەيەمدى . لېكىن بۈسۈك جەلە زوجە دە تەئىر ایتىشىدى .
شاقەلەرنەن ، (بىدىدە) نىڭ بۈيلە مەتۇلە جەق بىر جەھەت چىقارە جەقنى در شۈنە مامشىدى .
— دارىلە ، دىدى . اولە دىدىم ايسە ، سىنى ذم ایتەك مقصدىلە دكل مدح
ايتەك ، بولتەز ، امثالەش بىر مالەك اولدىغىكى ، شەنەكىكى زوزكەكىكى اكلا تەقىمى اىچىن
سۈيلەدم .. كل باقەيم ، شۈيلە يانمە ..

(بىدىدە) قىزىتە قىزىتە زوجى ايلە (مېھىب) ك اراسىنە اوتوردى . مېسىم
كۈزلىرىنى (مېھىب) دە چۈيرەرك :

— برادرېك، هر كون ځي بويله متاثر ايمه دن راحت ايدمه من . . . ځي حقيقه سويله ديكنه قانع اولماسه م، يوقى، شاقه لرندن دولايي كنديسنه داريله جغم كليور .

— آغا بكمك اسكي خوي در، دييوردى، شاقه لرنده داىما انسانى انجيته جك نقطه لر بولنديرر. ذاتاً مكتب رفيق لرندن، فلان، ايشيتديكمه كوره بونك لطيفه لرى (صبحى) بلك شاقه لرى ديه ضرب مثل ايدلمش .

— ضرب مثل ايدم جك ده باشقه بر شى بوله مامشله .

صبحى :

— نه آرتق (بديده) سنده پك اوزاتدك .

دييور والريله اونك پارلاق، سپاه صاحبلرى اوقشايوردى . لاقردى يي دكيشديرمك، زوجه سنه تاثيرى اونوتديرمق ايچين قارده شنه دوندى .

— والده نك نوازلى ناصل، كچدى، كچن كون كلديكمده شكاييت ايدوب دور ييوردى .

— شكر كچردى اما صغوق اليرم ديه هيچ سوقاغه چيقمايور .

— چيقماسون چيقماسون، پدر نصل .

— بيلديكك كچي .

(صبحى) زوجه سنه تبسملى بر آغزله :

— (بديده)، بزه بر آز پيانو چالمايه جقمى سك ديدى .

— سزى راحتسز ايتك ايسته مم .

— آقوزوم، سنده هيچ شاقه دن آكلاميورسك كه .

(محبوب) ده سوزه قاريشه رق :

— ذاتاً بنده كزده وعده ايتشيديكز . هر حالده او شرفدن محروم

بيراقازسكز .

(بديده) اصرار ايدمدي . اتكفى طوته رق يرندن صيچرا دى . وقارله

پيانو اسكمله سنه اوتوردى پارماقلى طاشله اوزرنده قوشمغه، اوچمه اونلرى

سويلتمكه باشلادى . چاليور، چالديقه پارماقلى نيك حركتى سرعتليور،

سرعتلديكه (بديده) كندندن كچور، سپاه صاحبلرى آچيق پنبه اوموزلى

اوزرینه دوکیش، باشی صاغه یاتمش، پارماقلرینک اختیارسز حرکتلرینی ادارهدن عاجز بر وضعیتله چالیور ایدی. زوجنک، قاین برادرینک کنندینی تعذیرله دیکله دکارینی اونوتمش، او کنندی، یالکز کنندی ذوق صنعی ایچین چالیوردی. اوکننده دوروب جاتی صیقان، حدتلدیرن نوطه لره بردن بره بر فیسکه ایندیردی.

خزانک آغاچلر اوجنده طویلادیفی صاری یایراقلر حرصلی برروزکارک سرت تماسیه یره دوکیلورکی برر برر پیانونک اوزرندن خالی یه یایلدیلر. خدمتچی کلوب اودانک اورتیه سنده کی آصمه غازی یاقشیدی. (بدیده) نک پارماقلری کولککلی طاشلر آراسنده، اوزرنده صانکه اونلره دوقونما یورمش کی آقیور، اوچیور، اونلری باغیرتیور، فریاد ایتدی ریوردی. .. بردن بره قوللری پیانونک اوزرینه دوشدی. طاشلر اوبیاض پارمقلردن آیرلدقارینی حس ایدرک فریاد ایدیورلر، اغلاپورلر کی مدید، یورغون برصیحه ایله صوصدیلر (بدیده) نک باشی قوللری آراسنه دوشمش اغلاپوردی (صبحی) یرندن قالقدی. بو پیانو مفتونه سی زوجه سنک صاچلری اوزرینه اوراق و نارین بر بوسه قوندیردی (محجب) ساکت بر تلاشله ینکهنه باقیوردی بش اون دقیقه کجیدی قاپو آچلادی. .. یمکک حاضر اولدینی خبر ویرلدی (صبحی):

— (بدیده) دییوردی، قالق یاوروم، یمک کلش یوزیکی ییقاده سفردیه اینه لم.

باشی قالدیردی. داغینق صاچلر قیزارمش آلتنده دولاشیورلر، بربرینه قاریشمش ایصلاق کیرپیکلر یاشلی سیاه کوزلرینه باشقه بر لطافت ویریوردی.

صاللانه ساللانه یرندن قالقدی. حیزله اودادن چیقدی. ایکی قاردهشده یاواش یاواش یمک اوطه سنه ایندیلر، (صبحی):

— کوردک یادییوردی، پیانوسی نه قدر چیلغنجه سنه سوییور.

— حقیقه پک تحف، بن بو درجه سنی هیچ کورمه مشیدم.

(بدیده) نک اویناق آباق سسلری ایشیدلدی. صوصدیلر.

يىمك ساكت بر صورتده يىندى . آرادە بر (بدیده) نك طاتلى سى
سكوتى اخلال ایدیور، متفكر بر صورتده يىكلرىنى يىن بو ايكي كىنج قاردهشى
نشئه لندىريور ایدی .

سفردهن قالقدى . . ياواش ياواش يوقارى چىقىدىلر (بدیده) نك پيانو
اوطه سنه كىردىلر (صبحى) :

— سن يىنكه ايله قونىشيورسك ده گلى (محبى) بن بر آز دها يازى
يازمده . . ها ! بنم قهوه مى اوطه مه كوندريرسكز .
ديهرك چكىلدى .

(بدیده) ايله (محبى) نچره نك يانسنده كى قاناپهلردن برينه اوزاندىلر .
(بدیده) پارماقلىرىنى كوملكىنك باستهلرى آراسنده كزديرييوردى :
— آغا بكىكزده يىكدن صوكره همان يىنه يازى يه باشلايه جق ، نه قدر
فنا ، سويله سه كده ديكله مزكه . .

— وجودى آيشمشدر . .

— نه قدر اولسه يىنه دوقونير . . ها ، اى خاطر مه كلدى هانى بكا بر كتاب
كتيره جكديكز . .

— آ ، عفو ايت . يىنكه جكم . اونوتدم . اما سويله عفو ایدیورميسك ؟
— بو نه قىدسزلك ، عقم ايرمزكه . . هر كس قردهش اولور اما بو قدر
مشابهت كورمدم .

— قصورى اعتراف ایدیورم ، عفو ایدرسكز دگلى ؟

— هايدى اويله اولسون ، انشاءا بردها كلىشكزده اونوتمازسكز .

— طبيعى يىنكه جكم .

ديهرك جىندن براوفاجق دفتر چيقاردى . كنارنده كى قلمله دفترك بوش
صحنهلرندن برينه برقچ كله يازدى .

— نه يازييورسكز ؟

— كتابى اونوتماق اچون اشارت ایدیورم .

سعيد حكمت

(مابعدى وار)